

Тема 12. Ревізія розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами

План

1. Мета та джерела перевірки

2. Напрями ревізії

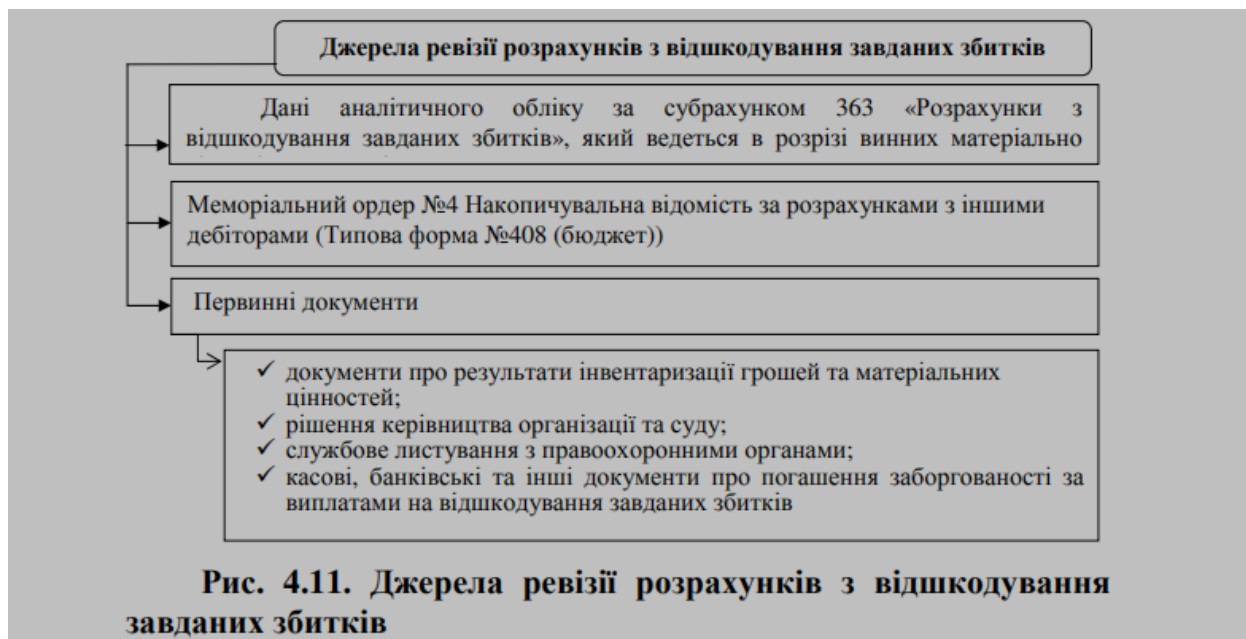
Основна мета ревізії розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами ідентична меті ревізії розрахункових операцій, тобто встановлення дотримання порядку розрахункової дисципліни та правильності відображення операцій в бухгалтерському обліку. Специфічні напрями ревізії розрахунків з іншими дебіторами і кредиторами залежать від самого виду розрахунків: у порядку планових платежів; із відшкодування завданих збитків; розрахунків з іншими дебіторами; за спеціальними видами платежів; з іншими кредиторами тощо.

В першу чергу, слід перевірити, чи проводиться установою державного сектору економіки обов'язкова інвентаризація розрахунків, відповідно до вимог порядку, встановленого Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 р. Контролю піддаються акти звірки взаєморозрахунків та фактично відображені суми заборгованості за даними бухгалтерського обліку, зокрема реальність підбиття сальдо у меморіальних ордерах № 4 і № 6 та перенесення його на наступний місяць, адже часто бувають випадки завищення сальдо при підрахунках чи перенесенні за одними дебіторами і заниження за іншими. Доцільно також під час ревізії здійснити зустрічні звірки з дебіторами та кредиторами чи направити їм запити стосовно підтвердження ними сум заборгованостей, які рахуються за даними обліку тривалий час і за якими не проводиться претензійно-позовна робота, а також сумнівних сум заборгованостей. При наявності розбіжностей даних об'єкта контролю та об'єкта, у якого проводилась зустрічна звірка, необхідно встановити причини даних розбіжностей. Перевірка законності списання дебіторської та кредиторської заборгованості передбачає встановити заходи, які вживались керівництвом установи для стягнення дебіторської заборгованості та вирішення питання стосовно погашення кредиторської заборгованості.

За кожним фактом списання з балансу установи дебіторської заборгованості ревизору слід упевнитись, що керівництвом установи застосовано всіх необхідних заходів для вчасного повернення коштів, визначення кола осіб, котрі винні у невжитті таких заходів, зокрема з'ясування того, чи були звернення установи до судових органів з позовами тощо.

Різновидом розрахунків з дебіторами є розрахунки за плановими платежами, тобто розрахунки, коли умовами угоди визначено оплату товарів не за поодинокими операціями постачання, а шляхом періодичного перерахунку коштів у визначені терміни і в установлених розмірах незалежно від отриманих товарів. Подібні розрахунки відбуваються не за фактичним відвантаженням товарів, а шляхом періодичного перерахування коштів за термінами і розмірами, передбаченими угодою в межах планових асигнувань. Сума кожного планового платежу і терміни перерахування встановлюються на місяць чи квартал, виходячи з періодичності платежів та обсягів поставок (закупівлі).

Особливу увагу необхідно звернути на стан проведення розрахунків за субрахунком 363 «Розрахунки з відшкодування завданих збитків». При цьому важливими ділянками ревізії є правильність обчислення відшкодування за заподіяні установі збитки у вигляді нестач і крадіжок, втрат від псування матеріальних цінностей та інших сум, які підлягають відшкодуванню винними особами, адже з досвіду контрольно-ревізійної роботи зустрічаються випадки проведення їх покриття за рахунок коштів установи. В процесі ревізії слід використовувати джерела інформації поряд з документами аналітичного та синтетичного обліку, а також первинні документи (рис. 4.11).

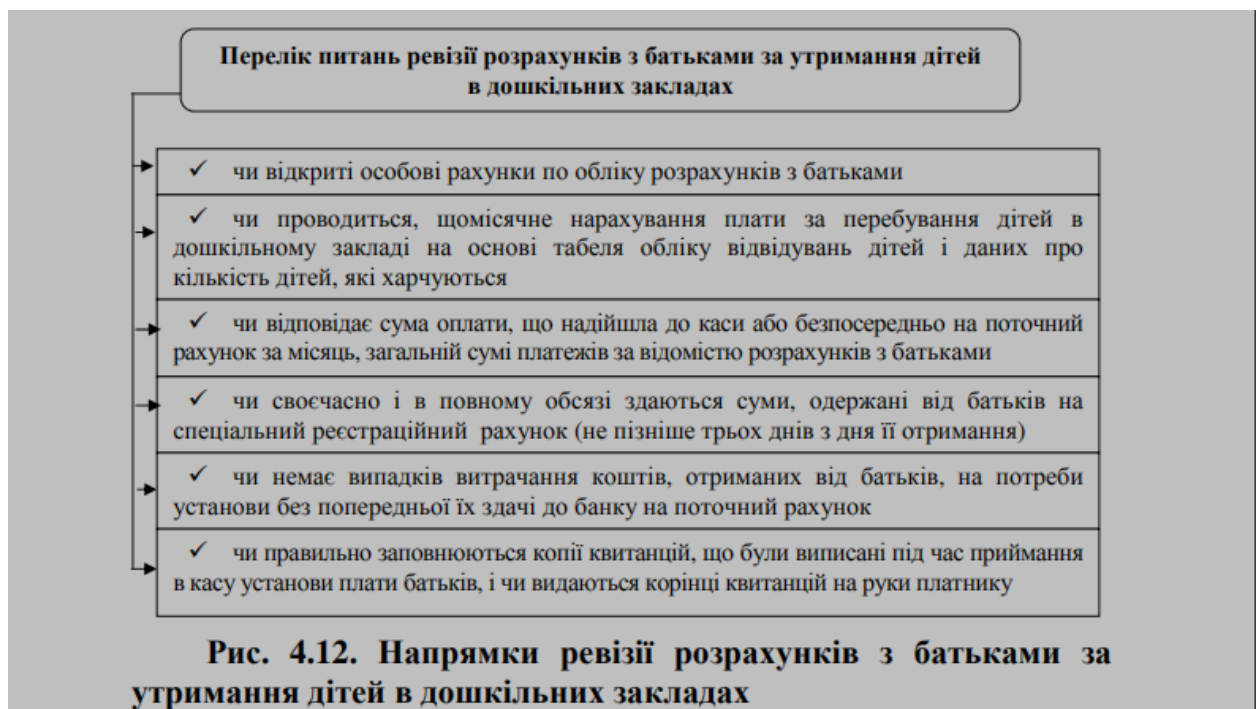
Насамперед ревізор повинен ознайомитись з даними бухгалтерського обліку (Книги «Журнал – Головної», меморіального ордера №4, Балансу) про обороти та залишки рахунку 363 і проаналізувати стан розрахунків за період, що ревізується. Далі за даними первинних документів (матеріалів інвентаризації, протоколів засідань інвентаризаційних комісій, пояснень матеріально відповідальних осіб) аналізуються причини виникнення матеріальної шкоди. Порядок відшкодування збитків регулюється Постановою КМУ №116 від 22.01.96 р. (в реакції від 16.12.2011 р.). Упродовж 5 днів після виявлення недостач матеріали повинні передаватися слідчим органам, а на суму нестачі та втрат подається цивільний позов. Ревізор перевіряє стан бухгалтерського діловодства виконавчих документів суду, повноту та вчасність погашення боргу за записами на субрахунку 363 та вжиття заходів на розшук боржників. Особливу увагу слід приділити перевірці фактів невчасного утримання та погашення заборгованості, а також переходу її у стан безнадійної.

Чільне місце ревізії розрахунків з різними дебіторами займає перевірка стану розрахунків з орендарями, госпрозрахунковими структурними підрозділами, жителями житлових будинків чи гуртожитків, які є на балансі установи. При цьому перевіряється наявність договорів оренди нерухомого або іншого майна, що є державною власністю, та договорів про відшкодування витрат на утримання орендованого нерухомого майна та надання комунальних послуг орендарю. З метою встановлення правильності застосування орендної ставки, цільового використання об'єктів оренди за призначенням, відповідності

площі, вказаної в договорі оренди, фактично зайнятій орендарем, проводять обстеження приміщень спеціальною комісією, створеною за наказом керівника об'єкта контролю.

В установах державного сектору економіки значна частина розрахунків обліковується на субрахунку 675 «Розрахунки з іншими кредиторами», зокрема розрахунки з постачальниками за придбані матеріальні цінності на умовах після оплати, розрахунки з комунальними підприємствами, транспортними організаціями, підприємствами зв'язку тощо.

При ревізії розрахунків за комунальні послуги слід звернути увагу на наявність кредиторської заборгованості, оскільки за наявності подібної розпорядники бюджетних коштів у межах бюджетних асигнувань за загальним фондом не мають права брати бюджетні зобов'язання та здійснювати платежі (крім захищених видатків бюджету). Взяття бюджетних зобов'язань за видатками, пов'язаними з функціонуванням установ можливе тільки після погашення такої заборгованості. Одночасно перевіряються укладені договори із постачальниками комунальних послуг на відповідність застосовуваних тарифів та цін, встановлених відповідним органом виконавчої влади для установ державного сектору економіки, дотримання доведених вищестоящою організацією лімітів витрат. При ревізії розрахунків з батьками за утримання дітей в дошкільних закладах ревізору необхідно знати, що плата батьками вноситься або в установи банку, або до каси дитячої установи. Для особи, якій доручається приймання грошей, повинен бути оформлений наказ про це керівника установи. Ревізія таких розрахунків проводиться з метою з'ясування окремих питань (рис. 4.12).

Підвищення результативності цього напрямку ревізії досягається шляхом проведення прийому фактичного контролю, тобто зустрічної перевірки. При цьому слід врахувати той факт, що кошти, які були отримані від різних контрагентів (юридичних і фізичних осіб) для виконання певних цільових заходів, відносяться до інших джерел власних надходжень (друга група власних надходжень), а саме «Кошти, які отримують бюджетні установи для

виконання окремих конкретних доручень від підприємств, організацій чи фізичних осіб, від інших бюджетних установ» (друга підгрупа).